

פרוטוקול מס. 39
מישיבת ועדת הכלכלה
מיום ב' ה' אלול תשי"ב - 26.8.52
בשעה 11.00

חברי הועדה:

- הי"ר מ. בנטוב
- י. אורי
- ב. אזניה
- ש. פרלסטין
- י. ספיר
- ע. סימון
- ר. פלדמן
- ד. ליבסויץ
- ט. קסיס

נר כח יום:

מוזמנים:

טר גלס - מטעם מסדר המשפטים

סדר - הירורים:

- א. סיור הועדה בימי הפגרה
- ב. המסך הדיון בחוק הפיקוח על מצרכים ושירותים.

הי"ר מ. בנטוב:

פותח את הישיבה.
ברצוני לשאול את יו"ר ועדת המסנה לעניני
אספקה לערבים, מדוע לא כינס עד עתה את הועדה?

י. ספיר:

לא קבלתי על עצמי להיות יו"ר העדת המסנה.

הי"ר מ. בנטוב:

אני בכל זאת רוצה שתכנס את הועדה הזאת
או סדר.

י. ספיר:

לא אוכל לעשות זאת.

היו"ר מ. בנטוב:

לפני שבועיים פנה אלי סר החקלאות בקשר עם הסיור להתיבות החדשה בנגב, שלא יצא לפועל, והציע שבכל זאת נגיע להסכם ונשכח את העבר. אני הייתי רוצה לקבל יפוי כוח לנהל סו"ס בענין הסיור כדי שנוכל לערוך אותו בסוף הפגרה.

י. אורי:

בזמנו דברנו על 2 סיורים, אחד לגליל העליון ואחד לנגב. אני בקסתי אז להקדים את הסיור לגליל, כדי לסייר במפעל ייבוש החולה, וטרם בנטוב התנגד ואמר שצריך להקדים את הסיור בנגב, כי רצוי שנראה את הקציר, נימוק זה נתקבל. כיום נימוק זה יורד מהפרק ועל כן אני מציע להקדים את הסיור לגליל, כי החולה מסתובבת כיום ליום, וזהו ענין כלכלי מסדרגה ראשונה; אני מציע שסיור זה ייערך בזמן החגים.

הוחלט להקדים את הסיור לגליל העליון ולערוך שבועיים לפני סיום הפגרה.

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להמסך הדיון בחוק הפיקוח על שירותים ומצרכים.

בישיבה הקודמת הובטח להביא לנו דוגמאות של פסקי דין של בית הדין העליון לצדק בקשר עם המלים "הנראית לעין" שבחוק "פעולה חיונית".

סר גלס:

אני סוכרת לבקש את סליחת הוועדה, כי החבר נגבי חלה, ורק לפני שעה קבלתי את ההודעה שעלי לייצג את המשרד בוועדה זו ועל כן לא היתה לי שעות להתכונן. בקסתי היא, כי כאשר החבר הנגבי יחזור תנתן לו האפשרות להמביר את הענין.

היו"ר מ. בנטוב:

הסברה אינה נחוצה לנו, כי היא ניתנה כבר. אני מבקש שיסלחו לנו העתקים של פסקי דין אלה. לאחר שנקבל זאת, נוכל להחליט ביחס למלים "הנראית לסר".

האם יסבן עוד הסתיגויות להגדרה "פעולה

חיונית"?

י. ספיר:

היתה הצעה שלנו להוציא כמה סעיפים ללא קשר עם המלים "הנראית לסר".
אנו מציעים להוציא את המלים "הגדלת הייצוא", "הגברת הייצור" ו"או להרחבת השיכון". והנימוקים הם פשוטים: אני גורס שפעולות אלו הן פעולות של שעה רגילה, שאינן קשורות עם קליטת עליה ובטחון המדינה.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מעמיד להצבעה הצעותיו של חבר הכנסת ספיר.

ה צ ב ה

הצעת חבר הכנסת ספיר להוציא המלים "הגדרת הייצוא" - נדחתה

המתינות לחבר הכנסת ספיר

הצעת חבר הכנסת ספיר להוציא המלים "הגברת הייצור" - נדחתה

המתינות לחבר הכנסת ספיר

הצעת חבר הכנסת ספיר להוציא המלים "או להרחבת השיכון" - נדחתה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להגדרה "מכירה"
"מכירה" פירושו - עסקה במצרך כנגד
תמורה, לרבות שכירות או מתן זכות שימוש, או הסכם על עסקה כזאת, בין שיש
עמן עטיית שירות ובין שאיננה.

י. ספיר:

מה פירוש המושג "עסקה"?

מר גלס:

"טרנסקשין" באנגלית.

י. ספיר:

מה פירוש המלים "מתן זכות שימוש"?

מר גלס:

יש עסקה שבה נותן המשכיר למלווה מובן המלה
את המצרך, זאת אומרת, שקיים קשר של
שכירות בין הנותן והקבלן. ויש גם מתן זכות שימוש שהקשר הוא פחות חזק,
מה שבאנגלית קוראים "אלסייזנס".

י. ספיר:

מה פירוש המושג "הסכם" בסעיף זה?

מר גלס:

פירוש הדבר, שאני מתחייב לך. זה הסכם
פרלימנרי. הגבלות על מחירים חלות גם
על הסכם פרלמנרי. אם, נביח, התחייבתי למכור במחיר מסויים ואני מוכר
במחיר אחר, זוהי עבירה. המדובר הוא על משהו שיש בו קשר משפטי.

אמנם לא התחלתי לייצג את מסדר המספטים
עם תחילת הדיון בחוק זה, אבל אני תמיד נוהג לבקש להשאיר את סעיפי הפירושים
לסוף הדיונים, כי קשה לדון במובאים מבלי לדעת היכן הם מופיעים, ומהי
מטעמותם. למשל, "גביע להגדרה" הצעת מכירה" או "הצעת שירות", נראה
שהצעת מכירה או הצעת שירות יכולה במסיבות מסוימות להיות עבירה, אבל מתי
ואיך ובאיזה מסיבות, זאת נראה כאשר גליע לסעיפים הטריאלים הדנים באותן
פעולות.

כדי לקדם את העניין אני רק רוצה להזכיר
שביתחם סמכות לממשלה, לפי חוק זה, להסדיר את המכירה והצעת מכירה

כך, שאם אנני טובל אדם אם הוא מוכן להכניע אותי מהעיר התחתית בחיפה להר הכרמל והוא אומר לי שהוא מוכן, אלא שאשלים לו 10 לירות. אם כן, הצעה ותשובה זו, אפילו שלא נתקבלה, יכולה להיות עגירה אם הטמטלה תשתמש בסמכויות חוק זה לגבי קביעת מחירי נסיעה מהעיר התחתית בחיפה להר הכרמל.

ההגדרה "מכירה" - נ ת ס ב ל ה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להגדרה: "הצעת מכירה".

"הצעת מכירה" או "הצעת שירות" לרבות

הודעת אדם בכל צורה שהיא -

1. על מחיר מצרך ממכר או שהוא מוכן או מסכים לעשות.

2. על סכר בעד שירות שעשה או שהוא מוכן או מסכים לעשות.

איני יודע עד כמה זה עלול להיות אקוטאלי בפועל, אבל בניה, שבא אלי אדם ושאלני: אתה מוכן למכור לי חפץ מסויים ב-25 לירות? ואני עונה לו: בסבילי זה טוה 20 לירות. לפי ההגדרה של החוק, זוהי הצעת מכירה.

י. ספיר:

בהצעת מכירה צריכה לבוא לידי בטוי הנכונות של האדם או למכור או לעשות את השירות.

מר גלס:

מה הדין במקרה שהייתי אומר לאותו אדם, אילו היו מציעים לי 20 לירות, הייתי

י. ספיר:

מוכן למכור את החפץ הזה?

זוהי כבר נכונות, אבל ברור שיהיו מקרים שעל הגבול ובית המשפט יצטרך להחליט.

מר גלס:

ההגדרה "הצעת מכירה" - נ ת ס ב ל ה

אנו עוברים להגדרה "צרכן" -

היו"ר מ. בנטוב:

"צרכן", במצרך, פירושו - מי שקנה אותו מצרך, או דכסו באופן אחר, לכל מטרה שהיא פרט לייצור או למכירה;

י. ספיר:

אם קניתי ק"ג בחושת ואני בעצמי אשתמש בזה לסם ייצור איזה מצרך שאני עושה בידי. המותר

לי לשלם בעד זה כל מחיר שבעולמ?

מר גלס:

אני מציע לך לקרוא את ההגדרה "יצרן", ונפל
יכול להיות שאתה באמת צרכן, כי אם אתה
יוצר בטביל עצמך, אני הייתי אומר, שאתה צרכן. אבל אם אתה עוסק בייצור
של מצרך, אתה יצרן.

ע. סימון:

אם קניתי חלב ועשיתי ממנו חמאה בטביל
עצמי, האם אני יצרן?

מר גלס:

המלה יצרן באה מאותו שורש של המלה ייצור.
פקודת הפירושים אוסרת, שאם בחוק אחד
מסתמסים בסני מונחים שיט להם אותו שורש לטובי, יש לפרט את שני המונחים
האלה כמו שהם פורשו בחוק. לכן אני אומר, כי במידה שמפיע במונח ייצור
בחוק זה, אני צריך לפרט את המונח הזה לאור מה שבאמר בהגדרת המונח יצרן.
בהגדרת המונח יצרן נאמר, שיצרן פירושו אדם העוסק בייצור של מצרך. לכן
המונח הקובע כאן הוא המונח "עוסק". אם אני רוכש מצרך כדי לייצור ממנו
מצרך אחר לתצרוכת אישית, איני עושה מזה עסק.

י. ספיר:

לדעתי, המלים "פרט לייצור או למכירה"
סיוותרות בהחלט. צרכן זה אדם שקונה בטביל
עצמו. הדא אינו יכול להיות סוחר, כי אחר כך כתוב, שלצרכן אסור למכור;
הוא אינו יכול להיות יצרן, כי היצרן צריך למכור רק לסיטונאי

מר גלס:

אני חושב, שהחשיבות הגדולה ביותר של המונח
"צרכן" כאן היא בפה שקוראים פניעת מסחר
טרטר. המטפלה תהיה רשאית לפי חוק זה או יתכן שקיים כבר איסור מוחלט כזה -
ודר סיטונאי ימכור לסיטונאי ויבואן לקמעונאי, אלא שהמכירה תהיה תמיד לסלבים
הנמוכים, זאת אוסרת, היבואן לסיטונאי והסיטונאי לקמעונאי. לכן יש צורך
להגדיר מה זה צרכן. צרכן זה אדם שאינו סיטונאי, אינו קמעונאי ואינו
יצרן.

היו"ר מ. בנטוב:

צרכן, לפי מונח זה, הוא אדם שאצלו הסחורה
נשארה ואינה עוברת הלאה.

ב. אזניה:

מדוע אי אפשר לכתוב: "לכל מטרה שהיא פרט
לייצור המיועד למכירה"?

ר. פלדמן:

אני הייתי מציע להוסיף את המלים "לצריכה
עצמית".

היו"ר י. ספיר:

יסנן כמה הצעות. אני מציע שנצביע אותן.

י. ספיר:

אני מציע שלא-נחליט בסעיף זה היום.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מציע שנחליט, ואם יהיה צורך בחזור סנית
לסעיף זה.

ב. אזניה:

אני הייתי מציע לכתוב: "פרט לייצור, למכירה
או לסימוס לזולת."

היו"ר מ. בנטוב:

מדוע אי אפשר להגיד: "מי שקנה אותו מצרך לצרכיו הוא בלבד"?

מר גלס:

כי ישנם צרכים של המספחה ויש עניין של תתנות. אבל הייתי מוכן להוסיף "יצור לצרכי

הזולת".

היו"ר מ. בנטוב:

אני מציע לכתוב: ייצור בתמורה".

הצעת היו"ר מ. בנטוב - נ ת ק ב ל ה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להגדרה "קמעונאי".
"קמעונאי" במצרך, פירושו - מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לצבן.

ס. פרלסטין:

מה פירוט המלים "או חלק מעסקו"?

היו"ר מ. בנטוב:

מה פירוט "קמעונאי במצרך"?

מר גלס:

אדם יכול להיות סיטונאי במצרך סטטיים, אבל לגבי מצרכים אחרים הוא צרכן.

ע. סימון:

לא מובן לי מדוע צריך להיות "או חלק מעסקו". לפי דעתי זה מסבך את העניין.

מצרך" ולא "למכור אותו מצרך".

ביחס לסגנון הייתי אומרת שצריך להיות "במכירת

ס. פרלסטין:

האם יש להבין מהמלים "או חלק מעסקו", שאדם יכול להיות בעת ובעונה אחת גם סיטונאי

וגם קמעונאי?

מר גלס:

בודאי, זוהי הכוונה. זה מקובל שלאדם יש עסק, והוא עוסק גם בקמעונאות וגם בסיטונאות.

להצעת חברתו: כנסת סימון ביחס לסגנון, רשמתי לעצמי את הצעתה ואעביר זאת לנוגעים בדבר.

ס. פרלסטין:

אני מסאיר לעצמי את הזכות לחזור לבקורה.

ר. פלדמן:

סעיף זה קטור בסעיף 20 - "הצדדים במכירת מצרך בר-פיקוח". אני מבקש להשאיר סעיף זה פתוח עד אשר בגיע לסעיף 20 כדי להגביל את הצדדים, מי שעסקו בסיטונאות, יעסקו רק בסיטונאות, ומי שעסקו בקמעונאות, יעסקו רק בקמעונאות.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מציע שנקבל את הסעיף כטו שהו פרס למלים "או חלק מעסקו", שעליהן יש ערעור מצד חברי הכנסת פרלמטין ופלדמן.

הצעת היו"ר מ. בנטוב - נ ת ס ב ל ה

אנו עוברים להגדרה "יבואן" -

"יבואן", במצרך, פירושו - מי שהביא אותו

מצרך סחו"ל.

ההגדרה "יבואן" - נ ת ס ב ל ה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להגדרה "יצרן".

"יצרן", במצרך, פירושו - אדם העוסק, בין בעצמו ובין על ידי אחרים, בייצורו של המצרך או בסיבויין מכחיבת הצורה, הטיב, האיכות או מכל בחינה אחרת שהיא, או העוסק באריזתו או במזיגתו, או המייצר או המגדל תוצרת חקלאית, חיה או דוממת, או נדרם לייצורה או לגידולה.

היו"ר מ. בנטוב:

האם טפסיק לעסק באריזה בלבד, וזה נחשב כייצור?

מר גלס:

ישנם מקרים שמגיעות סחורות סחו"ל, שכאן צריך רק לארוז אותם, אם שעוסק באריזה ייראה לצורך חוק זה - בייחוד לצורך סעיף 20 - כייצרן.

ש. פרלמטין:

אם סיטונאי קונה סחורה בלתי ארוזה ואורז אותה בעצמו, מה דינו?

מר גלס:

אם הוא מטפל בדבר זה באופן שיטתי, הייתי אומר שזה חלק מעסקו והוא נחשב בענין זה כייצרן.

ההגדרה "יצרן" - נ ת ס ב ל ה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להגדרה "סיטונאי".

"סיטונאי", במצרך, פירושו - מי שעסקו, או חלק מעסקו, הוא למכור אותו מצרך לקמעונאי.

1. פירוט:

כאן מתעוררת אותה בעיה שהתעוררה בהגדרה "מעונאי" ביחס למלים "או חלק מעסקו" על כן אני מציע לקבל את הטעיה, פרט למלים הב"ל שאליהן עוד נחזור.

ההגדרה "מעונאי" פרט למלים "או חלק מעסקו" - בתקלה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים להצעה "חוק זה" "חוק זה" לרבות התקנות שהותקנו והצווים שניתנו על פיו.

ההגדרה "חוק זה" - נ ת ק ב ל ה

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוברים לסעיף 2: "חוק זה לא יחול אלא בתקופה שקיים במדינה מצב של חירום בתוקף אכרזה לפי סעיף 9 (א) לפקודת סדרי השלטון והמשפט, תש"ח-1948."

י. ספיר:

ברצוני להציע, שחוק זה יהיה טובל בזמן באופן שמדי שנה יצרכו לחדשו, אם הצעתו זו לא תתקבל, אציע להגביל את רשימת המצרכים שהם בני פיקוח לתקופה מסוימת.

היו"ר מ. בנטוב:

מצב חירום במדינה קיים בקשר עם מלחמת העולם השנייה ובעקבותיה בסחור. אנו יכולים להגיע למצב שיהיו הסכמי שלום עם כל מדינות ערב, ומבחינת היציבות הפוליטית והבטחונת הכלכלית יהיה צורך בפיקוח. אני טבור, שהפיקוח צריך להמשיך כל זמן שקיים מחסור גדול, אם אנו מסמיכים את החוק הזה להכרזה על מצב חירום, אנו עושים אחת משתיים, או שנו מבטלים, על ידי בטול שעת חירום, את החוק הזה בשעה שעדיין אנו זקוקים לו, או שמשוט שאנו זקוקים לו, איננו מבטלים את מצב החירום ומשמיכים קיומם של חוקים אחרים, אני חושב, שחוקים אחרים אינם צריכים להיות בלתי יעילים בחוק זה, אני מציע, שחוק זה יחול כל זמן שהכנסת לא תבטל אותו.

ב. אזוליה:

איני נכנס לבחינה המשפטית, מה זה מצב חירום לפי פקודת סדרי השלטון והמשפט, אלא שאני טוען שאמנם המוצא של המושג הזה הוא מוצא בטחוני, אבל בינתיים התפתח הדבר והמושג מצב חירום היום אינו בטחוני בלבד, אלא גם כלכלי, ולכן אין צורך להגביל, שחוק זה יהיה קיים לבצח, אלא אם הכנסת תבטלו.

אנו יכולים לקבל את הנוסח כפי שהוא מוצע כאן, כי מצב של חירום זהו מושג הכולל גם את המצב הפוליטי-בטחוני הבלתי תקין וגם את המצב הכלכלי הבלתי יציב.

י. ספיר:

אני יכול לצאת מהנחה, שהכנסת מוברנית ויכולה לבטל גם את הטעיה הזו, אבל לפי נוסח הטעיה יוצא, שכל זמן שקיים מצב חירום, לא תוכל לבטל את החוק.

מר גלס:

אם כך, הכנסת יכולה לתקן את החוק.

היו"ר ס. בנטוב:

אני חושב, שאפשר למחוק את הטעיה הזו.

י. ספיר:

אני מציע, שהחוק יחול רק לשנה אחת, כי על ידי כך אני רוצה ליצור לחץ על הכנסת, המטילה והצבור, שבתום השנה יבטלו את החוק, או שיגבילו את רשימת המצרכים שעליהם יחול חוק זה.

ע. סימון:

טעיה זה נמצא בחוקים שונים ולא מחקו אותו. אני יודעת למה צריך למחוק אותו כאן. אני מתנגדת בכל תוקף לטחיקת טעיה זה.

היו"ר ס. בנטוב:

ישנם חוקים שקשורים בשעת בטחון, וכל זמן שקיים מצב חירום, יש צורך בהם. חוק זה אינו קשור בשעת חירום בטחונית אלא במצוקה כלכלית. לכן אין להסוות חוק זה לחוקים אחרים. חוקים אחרים סטובים על עניני בטחון, וחוק זה לא.

את החוק לשנה אחת.

ישנה הצעה של חבר הכנסת ספיר להגביל

ספיר:

בסקרה שהצעה זו לא תוקבל יש לי הצעה אלטרנטיבית שאנסח אותה בישיבה הבאה.

היו"ר ס. בנטוב:

אני מעמיד להצבעה הצעת חבר הכנסת ספיר.

ה צ ב ע ה

הצעת חבר הכנסת ספיר - נדחתה

המליגות לחבר הכנסת ספיר

היו"ר ס. בנטוב:

ישנה הצעה שלי, למחוק את הטעיה בכלל.

ה צ ב ע ה

הצעת היו"ר ס. בנטוב - נדחתה

המליגות ליו"ר ס. בנטוב

היו"ר מ. בנטוב:

אנו עוגרים לטעיף 3:

"לא ישתמש שר בסמכותו לפי חוק זה אלא אם כן הוא משוכנע שהדבר ירוש לקיום פעולה חיונית, או למביעת הפקעת מערים וספסרות, או כדי להבטיח רמת מחירים מתאימה".

י. ספיר:

אין לי שום דבר נגד המלים "מביעת הפקעת מערים וספסרות", אם כי זה אינו נזכר באף מקום, אבל איני מבין למה יש צורך במלים "או כדי להבטיח רמת מחירים מתאימה". מצלי זה יכול להתקשר רק עם דבר אחד, שפה נאמר מחיר מנימום או מחיר מבימום. בפעם הראשונה מופיע כאן מושג חש, שהממשלה צריכה לדאוג למחיר מנימום.

מר בלס:

אני מעדיף שאיש כלכלה יענה על שאלה זו, כי אלה הם עניינים הנוגעים לפוליטיקה הכלכלית של הממשלה ולא לבעיות משפטיות.

היו"ר מ. בנטוב:

אני מבין איכפא שבענין זה צטרך לקבל הסברה מנציג משרד המסחר והתעשייה, וזאת בעסה בישיבה הבאה, שתקיים לאחר הפגרה.

הישיבה בועלה בשעה 13.00